

Ministerstwo Infrastruktury i Budownictwa

INFORMACJA
dla Rady Ministrów

**o realizacji programu wieloletniego pod nazwą Program rozwoju
gminnej i powiatowej infrastruktury drogowej na lata 2016-2019**

w roku 2016

Warszawa, marzec 2017 r.

Spis treści

I. Wstęp.....	3
II. Założenia programu wieloletniego i prawne podstawy jego realizacji	4
1.Cele programu	4
2.Podstawy prawne	5
3. Finansowanie i założenia programowe.....	6
III. Realizacja Programu rozwoju gminnej i powiatowej infrastruktury drogowej na lata 2016-2019 w roku 2016	8
IV. Podsumowanie	16

I. Wstęp

Infrastruktura drogowa jest jednym z ważniejszych elementów niezbędnych do prawidłowego funkcjonowania i rozwoju całej gospodarki. Poprzez rozwój infrastruktury drogowej zwiększa się dostępność komunikacyjną w całym kraju, zarówno do ośrodków gospodarczych i centrów miejskich, instytucji publicznych, a także do terenów o znaczeniu turystycznym.

Konieczność zdyktowana w latach następnych rozwoju gospodarczego Polski wymusza w sposób bezpośredni rozwój infrastruktury drogowej, gdyż stan tej infrastruktury jest kluczowym czynnikiem stymulującym wzrost ekonomiczny danego regionu, jest również jednym z najważniejszych kryteriów oceny poziomu jego rozwoju społeczno-gospodarczego.

Niniejszy Program jest kolejnym programem w sektorze infrastruktury dróg lokalnych.

Został ustanowiony uchwałą Nr 154/2015 Rady Ministrów z dnia 8 września 2015 r. w sprawie ustanowienia programu wieloletniego pod nazwą *Program rozwoju gminnej i powiatowej infrastruktury drogowej na lata 2016-2019*, zmienionej uchwałą nr 159/2016 z dnia 16 grudnia 2016 r.

Wcześniej w celu wsparcia finansowego infrastruktury lokalnej zrealizowano dwie edycje Narodowego Programu Przebudowy Dróg Lokalnych ustanowionych:

- uchwałą Nr 233/2008 Rady Ministrów z dnia 28 października 2008 r.,
- uchwałą Nr 174/2011 Rady Ministrów z dnia 6 września 2011 r.

NPPDL miał na celu udzielanie jednostkom samorządu terytorialnego dotacji celowych z budżetu państwa na dofinansowanie zadań własnych w zakresie budowy, przebudowy lub remontu dróg powiatowych i gminnych. Nadzór nad realizacją NPPDL sprawował minister właściwy do spraw administracji publicznej.

W ramach sześciu rozliczonych edycji rocznych NPPDL, w pierwszym i drugim etapie jego funkcjonowania, gminy i powiaty zgłosiły ponad 10 tys. wniosków o dofinansowanie projektów drogowych, a dostępne środki budżetu państwa (4,4 mld zł) umożliwiły zaspokojenie prawie połowy (42%) zgłoszonych potrzeb inwestycyjnych (10,5 mld zł).

Biorąc pod uwagę dotychczasowe doświadczenia beneficjentów we wdrażaniu dwóch edycji NPPDL, obecny Program opiera się na przyjętych i sprawdzonych założeniach i w związku z tym kontynuuje przyjęte wcześniej zasady podziału środków pomiędzy gminy i powiaty, przeprowadzania konkursów oraz monitoringu realizacji zadań.

Rozbudowa i przebudowa infrastruktury drogowej jest kosztowna, lecz należy podkreślić, iż sieć dróg o odpowiednich standardach jest bardzo ważnym składnikiem bezpieczeństwa ruchu drogowego.

Celem, do którego dąży minister właściwy do spraw transportu poprzez realizację Programu jest wdrożenie standardów bezpieczeństwa ruchu drogowego w infrastrukturze drogowej. Niniejszy cel jest systematycznie osiągany poprzez tworzenie bezpiecznej, spójnej, zrównoważonej i przyjaznej użytkownikowi sieci drogowej w wymiarze lokalnym.

Łączne dofinansowanie zadań w latach 2016-2019, zgodnie z zasadami opisanymi w Programie wynosić będzie 3,8 mld zł.

Mimo systematycznej poprawy, stan polskich dróg wciąż stanowi jedną z podstawowych barier ograniczających poprawę poziomu bezpieczeństwa ruchu drogowego. Mając to na uwadze konieczna jest kontynuacja skutecznych i efektywnych działań na rzecz poprawy bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego. Z przeprowadzonych analiz wynika, iż jednym z podstawowych zadań jest dostosowanie infrastruktury drogowej do podstawowych standardów bezpieczeństwa ruchu drogowego.

II. Założenia programu wieloletniego i prawne podstawy jego realizacji

1. Cele programu

Program zakłada poprawę bezpieczeństwa ruchu drogowego i parametrów technicznych lokalnej sieci drogowej, a także poprawę oraz zwiększenie atrakcyjności i dostępności terenów inwestycyjnych. W tym celu realizowane są przedsięwzięcia dotyczące dróg powiatowych i gminnych stanowiących bezpośrednie połączenie ze sobą lub z drogami krajowymi i wojewódzkimi, które przyczyniają się do poprawy spójności komunikacyjnej regionu, przede wszystkim poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego, oraz warunków życia społeczności lokalnych.

Celem, do którego dąży resort infrastruktury i budownictwa poprzez realizację Programu, jest wdrożenie standardów bezpieczeństwa ruchu drogowego eliminujących największe zagrożenia w ruchu drogowym. Program ma na celu również budowę spójnego systemu dróg powiatowych i gminnych zapewniającego w szczególności jednorodność infrastruktury drogowej, przekładającą się bezpośrednio na zwiększenie bezpieczeństwa ruchu drogowego.

Planowaną konsekwencją realizacji jest również wyrównywanie szans rozwojowych regionów i budowanie spójności terytorialnej. Rozbudowa sieci połączeń drogowych wpływa korzystnie na szerokie spektrum czynników warunkujących rozwój regionów, a co za tym idzie również sprawne funkcjonowanie państwa.

Powyższy cel jest osiągany poprzez dofinansowanie z budżetu państwa zadań polegających na budowie, przebudowie lub remoncie dróg z wyłączeniem robót, które powinny być wykonywane w ramach utrzymania.

Uwzględnienie w ramach Programu kryterium techniczno-budowlanego wynika z konieczności określenia jednolitych standardów budowy, przebudowy i remontów dróg gminnych i powiatowych. Kryterium to w pełni koresponduje z wnioskami z licznych kontroli Najwyższej Izby Kontroli, które dotyczyły oceny działań w zakresie bezpieczeństwa ruchu drogowego. Wynika z nich pilna potrzeba podnoszenia standardów technicznych dróg publicznych niższych kategorii. Tym bardziej, że z danych publikowanych przez Biuro Ruchu Drogowego KG Policji, w 2016 roku do Policji zgłoszono **33 664** wypadki drogowe mające

miejsce na drogach publicznych, w strefach zamieszkania lub strefach ruchu. W porównaniu z 2015 rokiem, w którym zanotowano 33 070 wypadków, liczba ta wzrosła o 594 wypadki (+1,8%). Należy wskazać, że zgodnie z prowadzonymi statystykami (dane z SEWIK na luty 2017 r.) najczęściej wypadków ma miejsce na drogach powiatowych – 32%, na trzeciej pozycji znajdują się natomiast drogi gminne ze wskaźnikiem 15%.

Kluczowe znaczenie dla realizacji celów Programu ma równomierne wsparcie podejmowanych na obu szczeblach samorządu lokalnego działań rozwojowych, uwzględniających w jak najszerszym zakresie powiązanie bezpieczeństwa i dostępności komunikacyjnej, co zostanie osiągnięte dzięki realizacji następujących działań: poprawy stanu technicznego dróg; zwiększenia przepustowości dróg gminnych i powiatowych; promowania budowy ciągów o jednorodnych standardach technicznych, gwarantujących, w możliwie najwyższym stopniu, segregację ruchu pojazdów od niechronionych uczestników ruchu.

2.Podstawy prawne

Program rozwoju gminnej i powiatowej infrastruktury drogowej na lata 2016-2019 ustanowiony został jako program wieloletni, w drodze uchwały nr 154/2015 Rady Ministrów z dnia 8 września 2015 r. w sprawie ustanowienia programu wieloletniego pod nazwą *Program rozwoju gminnej i powiatowej infrastruktury drogowej na lata 2016-2019*, zmienionej uchwałą nr 159/2016 z dnia 16 grudnia 2016 r.

Podobnie jak poprzednie, Program przewiduje udzielanie jednostkom samorządu terytorialnego dotacji celowych z budżetu państwa na dofinansowanie zadań własnych w zakresie budowy, przebudowy i remontów dróg powiatowych i gminnych, o których mowa w art. 42 ust. 2 pkt 5b ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz. U. z 2016 r. poz. 198, z późn. zm.) oraz w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 27 marca 2009 r. w sprawie udzielania dotacji celowych dla jednostek samorządu terytorialnego na przebudowę, budowę lub remonty dróg powiatowych i gminnych (Dz. U. z 2014 r. poz. 316, z późn. zm.). Określa ono szczegółowe warunki i tryb udzielania dotacji z budżetu państwa, z uwzględnieniem konieczności efektywnego wykorzystania i rozliczenia przez jednostki samorządu terytorialnego otrzymanych w formie dotacji środków budżetowych oraz zabezpieczenia przez te jednostki udziału własnych środków w planowanych inwestycjach, a także zachowania dyscypliny finansów publicznych.

Objęte Programem zadania w zakresie budowy, przebudowy i remontu dróg gminnych i powiatowych wykonywane są zgodnie z zasadami określonymi w ustawie z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (Dz. U. z 2016 r. poz. 290, z późn. zm.), ustawie z dnia 10 kwietnia 2003 r. o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 2031, z późn. zm.) oraz z przepisami techniczno-budowlanymi, w szczególności zaś z rozporządzeniem Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 2 marca 1999 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie (Dz. U. z 2016 r. poz. 124) oraz z rozporządzeniem Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 30 maja 2000 r.

w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać drogowe obiekty inżynierskie i ich usytuowanie (Dz. U. z 2000 r. poz. 735, z późn. zm).

3. Finansowanie i założenia programowe

Minister właściwy do spraw transportu zarządza Programem oraz nadzoruje i koordynuje jego realizację przez wojewodów. Jednostką organizacyjną zapewniającą koordynację realizacji Programu jest Ministerstwo Infrastruktury i Budownictwa. Wojewoda realizuje Program przy pomocy Komisji, którą w tym celu powołuje.

Program przewiduje udzielanie jednostkom samorządu terytorialnego dotacji celowych z budżetu państwa na dofinansowanie zadań własnych w zakresie budowy, przebudowy lub remontu dróg powiatowych i gminnych, o których mowa w art. 42 ust. 2 pkt 5b ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego oraz w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 27 marca 2009 r. w sprawie udzielania dotacji celowych dla jednostek samorządu terytorialnego na przebudowę, budowę lub remonty dróg powiatowych i gminnych.

Programem objęte są zadania publiczne wykonywane przez gminy i powiaty, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2016 r. poz. 446, z późn. zm.) oraz ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2016 r. poz. 814, z późn. zm.). Dofinansowaniu w ramach Programu podlegają zadania realizowane na drogach publicznych zaliczonych do kategorii dróg powiatowych lub dróg gminnych, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych. Wyjątek stanowią zadania mające na celu wybudowanie nowej drogi i zaliczenie jej, po wybudowaniu i oddaniu do użytkowania, do jednej z wymienionych kategorii. Program nie obejmuje zadań w ramach utrzymania.

Źródłami finansowania realizacji Programu są środki z budżetu państwa przeznaczone na dotacje oraz środki przeznaczane przez gminy i powiaty na pokrycie ich wkładów własnych. Wkład własny gminy lub powiatu, może obejmować środki pozyskane od innych podmiotów publicznych lub prywatnych, nie pochodzące z budżetu państwa ani budżetu Unii Europejskiej. Na dotacje w latach 2016-2019 przeznaczone zostaną środki budżetu państwa w łącznej kwocie 3,8 mld zł.

Kwota wydatków budżetu państwa przeznaczonych na dotacje w województwie stanowi algorytm 3 czynników:

- 1) czynnika drogowego – stanowiącego średnią arytmetyczną wyrażonego w procentach stosunku łącznej długości dróg gminnych i powiatowych na obszarze województwa do łącznej długości takich dróg na obszarze kraju oraz analogicznego stosunku określonego dla dróg gminnych i powiatowych o twardej nawierzchni (według danych GUS za 2013 r.),
- 2) czynnika ludnościowo-powierzchniowego – stanowiącego średnią arytmetyczną wyrażonego w procentach udziału liczby ludności województwa w liczbie ludności kraju oraz udziału powierzchni ogólnej województwa w powierzchni ogólnej kraju (według danych GUS za 2013 r.),
- 3) czynnika wyrównawczego – stanowiącego wskaźnik proporcjonalny do stosunku wartości przeciętnej ogólnokrajowej PKB na mieszkańca oraz wartości PKB na mieszkańca

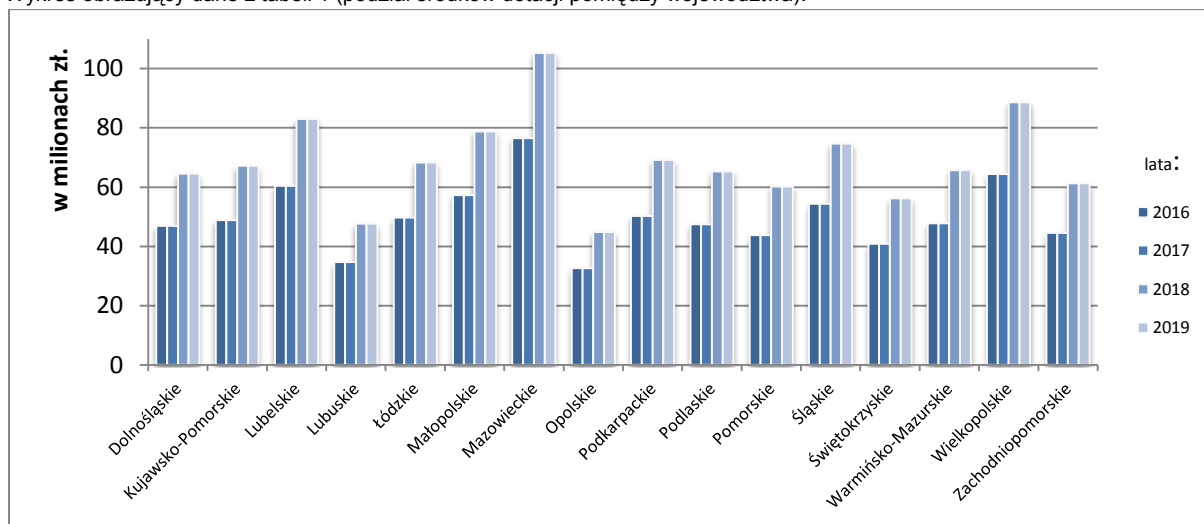
w województwie, ustalonych na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego za 2012 r.

Biorąc pod uwagę powyższe podział przeznaczonych na dotacje kwot wydatków budżetu państwa pomiędzy województwa w latach 2016-2019 przedstawia się następująco:

Tabela 1. Podział środków dotacji z budżetu państwa pomiędzy województwa.

Województwo	Dostępne środki			
	2016	2017	2018	2019
	800 000 000	800 000 000	1 100 000 000	1 100 000 000
dolnośląskie	46 870 207	46 870 207	64 446 534	64 446 534
kujawsko-pomorskie	48 860 511	48 860 511	67 183 203	67 183 203
lubelskie	60 341 388	60 341 388	82 969 408	82 969 408
lubuskie	34 636 582	34 636 582	47 625 301	47 625 301
łódzkie	49 669 666	49 669 666	68 295 791	68 295 791
małopolskie	57 246 492	57 246 492	78 713 926	78 713 926
mazowieckie	76 493 770	76 493 770	105 178 934	105 178 934
opolskie	32 582 537	32 582 537	44 800 988	44 800 988
podkarpackie	50 270 864	50 270 864	69 122 437	69 122 437
podlaskie	47 457 621	47 457 621	65 254 229	65 254 229
pomorskie	43 743 828	43 743 828	60 147 764	60 147 764
śląskie	54 286 192	54 286 192	74 643 514	74 643 514
świętokrzyskie	40 822 219	40 822 219	56 130 552	56 130 552
warmińsko-mazurskie	47 770 211	47 770 211	65 684 040	65 684 040
wielkopolskie	64 430 252	64 430 252	88 591 597	88 591 597
zachodniopomorskie	44 517 660	44 517 660	61 211 782	61 211 782

Wykres obrazujący dane z tabeli 1 (podział środków dotacji pomiędzy województwa).

Suma dotacji w województwie nie może przekroczyć kwoty wydatków budżetu państwa przeznaczonych na dotacje, w tym województwie, w danym roku budżetowym.

Na dofinansowanie budowy, przebudowy lub remontu dróg powiatowych oraz dróg gminnych przeznacza się po 50 % sumy dotacji w województwie.

Dotacja udzielana jest na dofinansowanie zadania polegającego na wykonaniu robót budowlanych, a także innych prac w pasie drogowym takiej drogi, służących poprawie bezpieczeństwa ruchu drogowego lub dotyczących wyposażenia technicznego drogi, z wyjątkiem infrastruktury technicznej nie związanej z drogą oraz z wyłączeniem robót, które powinny być wykonywane w ramach utrzymania, obejmujących odcinek lub odcinki jednej drogi lub powiązane funkcjonalnie odcinki różnych dróg.

Zgodnie z przepisami ustawy o finansach publicznych, zadanie jest realizowane i musi zostać ukończone w roku, na który została udzielona dotacja. Dotacja na dofinansowanie zadania udzielana jest w kwocie nieprzekraczającej 3 mln zł.

W każdym roku, gmina, w tym miasto na prawach powiatu, może skorzystać z dofinansowania nie więcej niż jednego zadania z dofinansowaniem do 50% przy kwocie maksymalnego dofinansowania 3 mln zł. Powiat może skorzystać z dofinansowania dwóch zadań z dofinansowaniem do 50% przy niezmienionej kwocie maksymalnego dofinansowania 3 mln zł.

Jeżeli budowa, przebudowa lub remont obejmuje jednocześnie odcinki drogi gminnej i drogi powiatowej, wnioski powinni złożyć dwaj ustawowi zarządcy drogi i każdy wniosek zostanie oceniony w ramach puli dostępnej dla danej kategorii drogi.

W przypadku odcinków „granicznych” Program dopuszcza możliwość wnioskowania przez jst na jedno zadanie, którego znaczna część znajduje się na terenie tej jednostki (tylko na drodze, której jest ustawowym zarządcą drogi), a na terenie drugiej konieczne jest dokończenie ciągu na krótkim odcinku np. do najbliższego skrzyżowania (długość odcinka drogi na terenie jednostki - partnera nie może przekraczać 5% całej długości zadania objętego wnioskiem). W takiej sytuacji limit 3 mln zł przypisany zostaje do lidera - jednostki, na terenie której znajduje się większa część zadania. Należy zaznaczyć, iż w takim przypadku jednostka - lider musi zawrzeć z jednostką-sąsiadem porozumienie na mocy art. 22 ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych, w której wskazany powyżej krótki odcinek drogi leżący na terenie jednostki sąsiedniej zostanie użyczony, na cele związane z realizacją zadania, które jest przedmiotem wniosku.

Wojewoda może dokonać zmiany proporcji podziału sumy dotacji w województwie pomiędzy powiaty i gminy, jednakże nie więcej niż o 5 % tej sumy. Wojewoda może odstąpić od ograniczenia wskazanych powyżej limitów zadań (tj. dla gmin i miast na prawach powiatu – 1 zadanie, dla powiatów – 2), jeżeli ich stosowanie uniemożliwia wykorzystanie sumy dotacji w województwie.

III. Realizacja Programu rozwoju gminnej i powiatowej infrastruktury drogowej na lata 2016-2019 w roku 2016

Nabór wniosków jednostek samorządu terytorialnego o dofinansowanie budowy, przebudowy i remontów dróg lokalnych, planowanych do realizacji w 2016 r. przeprowadzony został w dniach 1-30 października 2015 r.

Kryteria wyboru wniosków określone są szczegółowo w ww. rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 27 marca 2009 r. w sprawie udzielania dotacji celowych dla jednostek samorządu terytorialnego na przebudowę, budowę lub remonty dróg powiatowych i gminnych:

- kryterium „techniczne” – znaczenie zadania dla realizacji infrastruktury drogowej w sposób gwarantujący podnoszenie poziomu bezpieczeństwa ruchu drogowego poprzez zastosowanie właściwych parametrów technicznych (skala punktów 0-20);
- kryterium „sieciowe” – znaczenie zadania dla rozwoju spójnej sieci dróg publicznych na obszarze województwa – w szczególności pod uwagę będzie brana funkcja danej drogi w układzie komunikacyjnym (np. „ponadlokalność”, zgodność z kryteriami zaliczania dróg do kategorii dróg powiatowych i gminnych (skala punktów 0-5 pkt));
- kryterium „dostępności komunikacyjnej” – wpływ zadania na poprawę dostępności komunikacyjnej obszarów wiejskich, lokalnych ośrodków gospodarczych, instytucji publicznych oraz istotnych dla sprawnej realizacji zadań państwa o kluczowym znaczeniu dla bezpieczeństwa obywateli, transportu zbiorowego (skala punktów 0-7 pkt);
- kryterium „finansowe” – współpraca w zakresie dofinansowania realizacji zadania przez jednostki samorządu terytorialnego lub inne podmioty (skala punktów 0-5 pkt);
- kryterium „kontynuacji ciągu” – uwzględnia, czy planowane do dofinansowania zadanie stanowi kolejny odcinek w ciągu danej drogi, która została w okresie ostatnich 3 lat oddana do użytkowania (bez względu na źródło finansowania; skala punktów 0-5 pkt).

Jednostki samorządu terytorialnego zgłosiły łącznie **1 410** poprawnych wniosków, w tym **973** wnioski na zadania na drogach gminnych oraz **437** wnioski na zadania na drogach powiatowych. Łączna suma wnioskowanej dotacji z budżetu państwa wyniosła **1 771 667 tys. zł**, w tym **979 991 tys. zł** na zadania na drogach gminnych oraz **791 676 tys. zł** na zadania na drogach powiatowych.

Oferowane wsparcie finansowe z budżetu państwa w kwocie **800 000 tys. zł** umożliwiło zaspokojenie zgłoszonych potrzeb inwestycyjnych jednostek samorządu terytorialnego na poziomie **45%**. Szczegółowe dane dotyczące wniosków oraz kwot wnioskowanych dotacji w poszczególnych województwach przedstawiono w tabeli 2.

Tabela 2. Wnioski o dofinansowanie zadań w ramach Programu w 2016 r., w tys. zł.

Lp	Województwo	Liczba wniosków			Dotacja				
		gminy	powiaty	łącznie	wnioskowana na drogi gminne	wnioskowana na drogi powiatowe	wnioskowana łącznie	dostępna kwota	% zaspokojenia potrzeb
1.	dolnośląskie	65	37	102	62 786	55 118	117 904	46 870	40%
2.	kujawsko-pomorskie	72	26	98	67 914	48 534	116 448	48 861	42%
3.	lubelskie	74	29	103	62 476	58 492	120 968	60 341	50%
4.	lubuskie	46	17	63	48 392	26 373	74 765	34 637	46%
5.	łódzkie	48	24	72	53 521	49 774	103 295	49 670	48%
6.	małopolskie	64	28	92	77 114	60 815	137 929	57 246	42%
7.	mazowieckie	97	47	144	105 369	81 097	186 466	76 494	41%
8.	opolskie	43	19	62	45 631	32 253	77 884	32 583	42%
9.	podkarpackie	70	33	103	49 991	46 469	96 460	50 271	52%
10.	podlaskie	71	21	92	65 988	41 656	107 644	47 458	44%
11.	pomorskie	63	19	82	84 749	45 344	130 093	43 744	34%
12.	śląskie	65	36	101	70 956	70 085	141 041	54 286	38%
13.	świętokrzyskie	53	21	74	38 548	31 889	70 437	40 822	58%
14.	warmińsko-mazurskie	52	27	79	48 225	43 065	91 290	47 770	52%
15.	wielkopolskie	56	34	90	62 886	68 271	131 157	64 430	49%
16.	zachodniopomorskie	34	19	53	35 445	32 441	67 886	44 518	66%
Suma		973	437	1410	979 991	791 676	1 771 667	800 000	45%

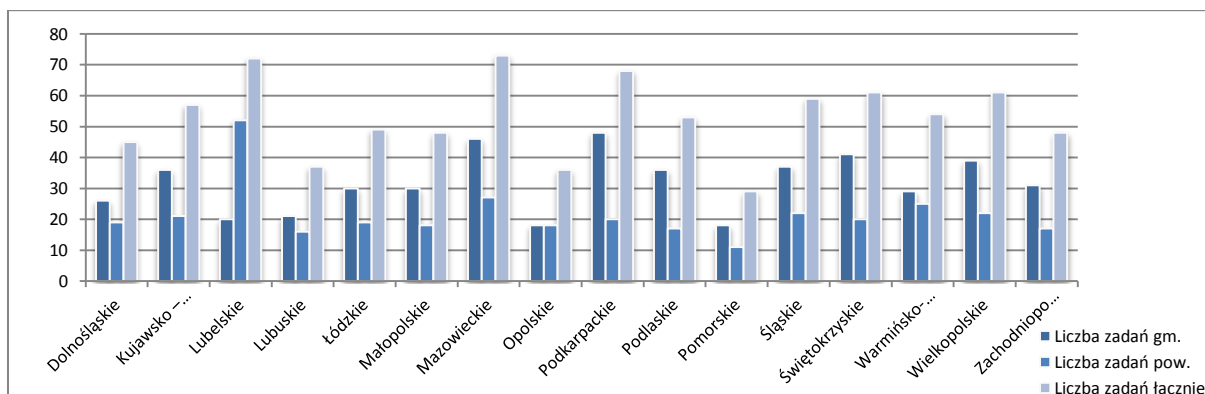
Na podstawie dokonanej przez komisje wojewódzkie oceny złożonych wniosków ustalone zostały wstępne i ostateczne listy rankingowe wniosków (powyższa tabela przedstawia dane zgodne z listami rankingowymi zatwierdzonymi przez Ministra Infrastruktury i Budownictwa w dniu 19 stycznia 2016 r.). Na podstawie list rankingowych zatwierdzonych dla każdego województwa wojewodowie sporządzili listy wniosków zakwalifikowanych do dofinansowania z budżetu państwa w 2016 roku. W związku z oszczędnościami przetargowymi oraz przypadkami rezygnacji wnioskodawców listy zakwalifikowanych do dofinansowania wniosków podlegały zmianom, w tym uzupełnieniu o kolejne wnioski z list rankingowych. W oparciu o listy wniosków zakwalifikowanych do dofinansowania z budżetu państwa w 2016 r. wojewodowie zawarli z beneficjentami Programu umowy o udzielenie dotacji celowych na dofinansowanie przebudowy, budowy oraz remontów dróg lokalnych.

Na podstawie umów o udzielenie dotacji jednostki samorządu terytorialnego zrealizowały ogółem **850 zadań**. Samorządy realizując Program poprawiały dostęp części lokalnych społeczności do instytucji publicznych, lokalnych ośrodków gospodarczych oraz modernizowały ciągi transportu produktów oraz towarów do ważnych dla gmin zakładów produkcyjnych i na rynki docelowe. Pozwala to na systematyczne powstrzymanie marginalizacji obszarów wiejsko-miejskich i wiejskich, które bez działań inwestycyjnych nie mogą się dalej rozwijać. Poprawa stanu dróg wpływa na poprawę atrakcyjności inwestycyjnej miejscowości objętych obszarem ich oddziaływania, przez co wpływa też na aktywizację zawodową mieszkańców, integrację społeczną i zmniejszenie obszarów wykluczenia komunikacyjnego i społecznego. Szczegółowe dane dotyczące liczby zrealizowanych zadań w 2016 roku oraz długości dróg objętych zadaniami w poszczególnych województwach przedstawia tabela 3.

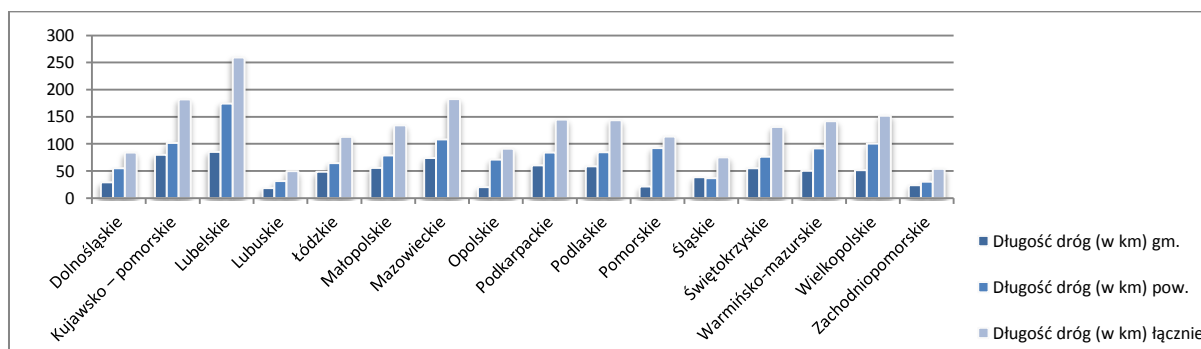
Tabela 3. Zadania zrealizowane w ramach Programu.

Lp.	Województwo	Liczba zadań			Długość dróg (w km)		
		gm.	pow.	łącznie	gm.	pow.	łącznie
1.	Dolnośląskie	26	19	45	29,00	55,00	84,00
2.	kujawsko-pomorskie	36	21	57	80,16	101,87	182,03
3.	Lubelskie	20	52	72	85,31	174,45	259,76
4.	Lubuskie	21	16	37	18,49	31,49	49,99
5.	Łódzkie	30	19	49	48,53	64,88	113,41
6.	małopolskie	30	18	48	55,70	78,87	134,57
7.	mazowieckie	46	27	73	74,24	108,59	182,83
8.	opolskie	18	18	36	20,52	70,95	91,47
9.	podkarpackie	48	20	68	60,69	84,13	144,82
10.	podlaskie	36	17	53	59,06	84,73	143,79
11.	pomorskie	18	11	29	21,48	92,43	113,91
12.	Śląskie	37	22	59	38,51	37,04	75,55
13.	świętokrzyskie	41	20	61	54,97	76,34	131,31
14.	warmińsko-mazurskie	29	25	54	50,25	92,13	142,37
15.	wielkopolskie	39	22	61	51,69	100,63	152,32
16.	zachodniopomorskie	31	17	48	23,83	30,23	54,06

Wykres obrazujący dane z tabeli 3 (liczba zadań zrealizowanych w ramach programu).

Wykres obrazujący dane z tabeli 3 (długość dróg zrealizowanych w ramach programu w km).

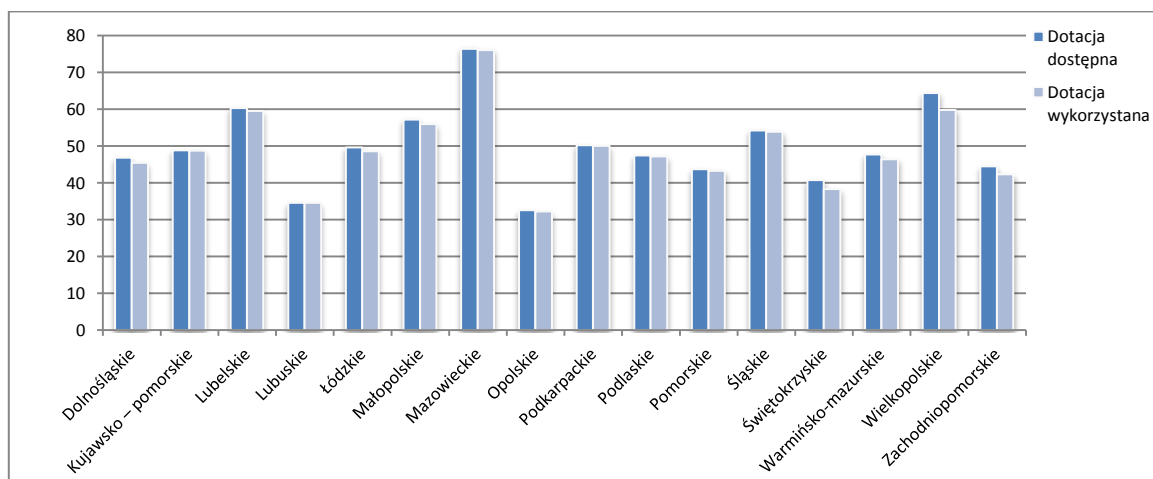

Łączna kwota dofinansowania z budżetu państwa wykonanych projektów inwestycyjno-remontowych wyniosła **783 101 tys. zł**, przy czym kwota dotacji wykorzystanej na realizację zadań na drogach gminnych wyniosła **392 178 tys. zł** a na drogach powiatowych wyniosła **390 923 tys. zł**. Beneficjenci Programu wykorzystali oferowane wsparcie finansowe z budżetu państwa w **97,89%**. Szczegółowe dane dotyczące sum udzielonych jednostkom samorządu terytorialnego dotacji celowych na przebudowę, budowę lub remonty dróg powiatowych i gminnych oraz poziomu wykorzystania dostępnych środków budżetu państwa w poszczególnych województwach obrazuje tabela 4.

Tabela 4. Dotacja wykorzystana na realizację zadań w ramach Programu w 2016 roku (w tys. zł).

Lp.	Województwo	Dotacja dostępna	Dotacja wykorzystana			Środki niewykorzystane	% wykorzystania
			drogi gminne	drogi powiatowe	łącznie		
1.	dolnośląskie	46 870	22 985	22 513	45 499	1 372	97,07%
2.	kujawsko-pomorskie	48 861	24 366	24 430	48 796	64	99,87%
3.	lubelskie	60 341	29 474	30 106	59 580	762	98,74%
4.	lubuskie	34 637	17 304	17 285	34 589	47	99,86%
5.	łódzkie	49 670	24 048	24 597	48 645	1 025	97,94%
6.	małopolskie	57 246	28 153	27 860	56 013	1 233	97,85%
7.	mazowieckie	76 494	37 383	38 734	76 117	377	99,51%
8.	opolskie	32 583	16 063	16 187	32 250	332	98,98%
9.	podkarpackie	50 271	25 001	25 075	50 076	195	99,61%
10.	podlaskie	47 458	23 412	23 802	47 214	244	99,49%
11.	pomorskie	43 744	21 537	21 819	43 356	388	99,11%
12.	śląskie	54 286	27 471	26 473	53 944	342	99,37%
13.	świętokrzyskie	40 822	19 817	18 551	38 368	2 454	93,99%
14.	warmińsko-mazurskie	47 770	24 272	22 190	46 462	1 308	97,26%
15.	wielkopolskie	64 430	31 171	28 699	59 870	4 560	92,92%
16.	zachodniopomorskie	44 518	19 721	22 601	42 322	2 196	95,07%
	Suma	800 000	392 178	390 923	783 101	16 899	97,89%

Wykres obrazujący dane z tabeli 4 (wykorzystanie dotacji w mln zł).

Ogólna wartość projektów zrealizowanych w ramach Programu w 2016 roku wyniosła 1 603 670 tys. zł. Na całkowitą wartość dofinansowanych zadań, obok dotacji z budżetu państwa w kwocie 783 101 tys. zł złożył się wkład własny jednostek samorządu terytorialnego wynoszący łącznie 820 569 tys. zł. Udział środków własnych jednostek samorządu terytorialnego w kosztach zadań wykonanych w ramach Programu wyniósł zatem 51% ich ogólnej wartości, natomiast dotacja z budżetu państwa przeznaczona została na pokrycie pozostałych 49% kosztów ich realizacji. Szczegółowe dane dotyczące wkładu własnego jednostek samorządu terytorialnego oraz ogólnej wartości zadań zrealizowanych w 2016 roku w poszczególnych województwach przedstawiono w tabeli 5.

Tabela 5. Wkład własny j.s.t. i ogólna wartość zadań zrealizowanych w 2016 roku (w tys. zł).

Lp.	Województwo	Wkład własny jednostek			Ogólna wartość zadań		
		drogi gminne	drogi powiatowe	łącznie	drogi gminne	drogi powiatowe	łącznie
1.	dolnośląskie	23 093	22 513	45 607	46 079	45 027	91 105
2.	kujawsko-pomorskie	25 782	24 848	50 630	50 148	49 278	99 426
3.	lubelskie	30 053	33 506	63 559	59 526	63 612	123 138
4.	lubuskie	17 379	17 361	34 739	34 683	34 646	69 328
5.	łódzkie	24 894	26 950	51 844	48 942	51 547	100 489
6.	małopolskie	28 153	27 877	56 030	56 306	55 737	112 043
7.	mazowieckie	39 040	42 072	81 112	76 422	80 806	157 229
8.	opolskie	16 081	17 227	33 308	32 144	33 414	65 558
9.	podkarpackie	25 994	28 691	54 684	50 995	53 766	104 760
10.	podlaskie	27 131	25 690	52 820	50 543	49 491	100 034
11.	pomorskie	21 537	24 026	45 563	43 074	45 845	88 919
12.	śląskie	29 268	26 503	55 771	56 739	52 976	109 715
13.	świętokrzyskie	19 825	18 576	38 401	39 642	37 128	76 770
14.	warmińsko-mazurskie	26 825	23 175	50 000	51 097	45 365	96 462
15.	wielkopolskie	31 450	29 679	61 129	62 621	58 378	120 999
16.	zachodniopomorskie	21 069	24 303	45 371	40 790	46 903	87 694
	Suma	407 575	412 994	820 569	799 753	803 918	1 603 670

Z łącznej wartości inwestycji wykonanych w 2016 roku na sfinansowanie zadań dotyczących dróg gminnych przeznaczona została kwota **799 753 tys. zł**, natomiast na sfinansowanie

zadań dotyczących dróg powiatowych – kwota **803 918 tys. zł**, co stanowi odpowiednio **49,9%** i **50,1%** całkowitej wartości zrealizowanych zadań. W ramach wkładu własnego jednostki samorządu terytorialnego przeznaczyły na sfinansowanie projektów na drogach gminnych i powiatowych zbliżone kwoty, wynoszące odpowiednio **407 575 tys. zł** i **412 994 tys. zł**.

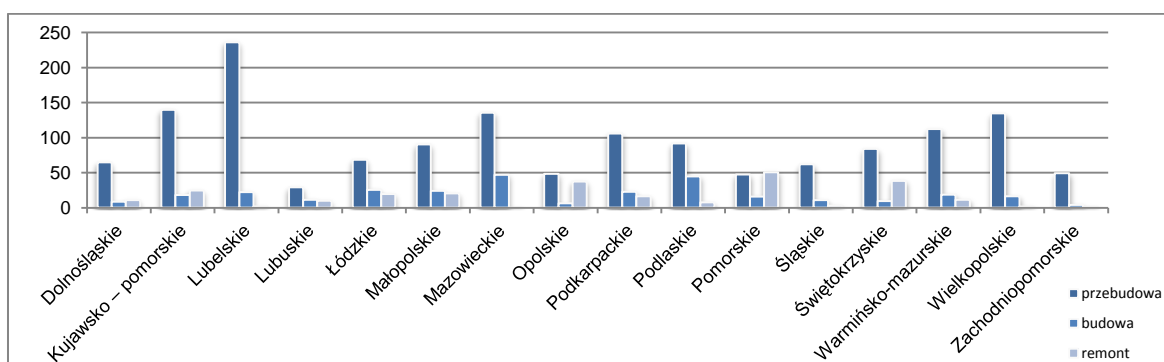
Suma dotacji z budżetu państwa przeznaczonych na dofinansowanie zadań na drogach gminnych nieznacznie przewyższyła wartość wsparcia udzielonego na drogi powiatowe i wyniosła odpowiednio **50,08%** i **49,92%**.

Efektom realizacji Programu wieloletniego w 2016 roku była przebudowa **1 498,00 km**, budowa prawie **304,00 km** i remont **254,00 km** dróg lokalnych. W ramach zadań na drogach gminnych w 2016 roku: przebudowano 511,47 km, wybudowano 188,21 km i wyremontowano 72,59 km. W ramach zadań na drogach powiatowych w 2016 roku: przebudowano 986,38 km, wybudowano 116,18 km i wyremontowano 181,43 km. Szczegółowe dane o długości odcinków objętych zadaniami wykonanymi w ramach Programu w 2016 r. przedstawiono w tabeli 6.

Tabela 6. Długość dróg objętych zadaniami zrealizowanymi w 2016 roku według rodzaju zadania (w km).

Lp.	Województwo	Przebudowa			Budowa			Remont		
		gm.	pow.	łącznie	gm.	pow.	łącznie	gm.	pow.	łącznie
1.	dolnośląskie	19,08	45,43	64,51	8,26	0	8,26	1,51	9,28	10,79
2.	kujawsko-pomorskie	66,65	72,77	139,42	10,911	7,16	18,071	2,6	21,95	24,55
3.	lubelskie	64,26	171,88	236,14	19,49	2,57	22,06	1,56	0	1,56
4.	lubuskie	10,12	18,91	29,03	6,56	4,84	11,4	1,81	8,04	9,85
5.	łódzkie	29,85	38,48	68,33	15,58	10,02	25,6	3,1	16,37	19,47
6.	małopolskie	30,26	59,93	90,19	14,96	9,1	24,06	10,48	9,84	20,32
7.	mazowieckie	52,73	82,87	135,6	21,3	25,72	47,02	0,2	0	0,2
8.	opolskie	8,5	39,84	48,34	5,73	0,35	6,08	6,3	30,77	37,07
9.	podkarpackie	30,81	74,99	105,8	13,49	9,14	22,63	16,39	0	16,39
10.	podlaskie	39,78	51,78	91,56	17,32	27,32	44,64	1,96	5,63	7,59
11.	pomorskie	9,31	38,15	47,46	12,04	3,84	15,88	0,13	50,44	50,57
12.	śląskie	30,51	31,29	61,8	7,2	3,46	10,66	0,8	2,29	3,09
13.	świętokrzyskie	28,52	55,12	83,64	8,18	1,15	9,33	18,27	20,07	38,34
14.	warmińsko-mazurskie	34,82	77,5	112,32	9,37	9,24	18,61	6,05	5,38	11,43
15.	wielkopolskie	37,18	97,23	134,41	14,07	2,03	16,1	0,44	1,37	1,81
16.	zachodniopomorskie	19,09	30,21	49,3	3,75	0,24	3,99	0,99	0	0,99
SUMA:		511,47	986,38	1497,85	188,211	116,18	304,391	72,59	181,43	254,02

Wykres obrazujący dane z tabeli 6 (liczba zrealizowanych km dróg gminnych i powiatowych, w podziale na poszczególne zadania).

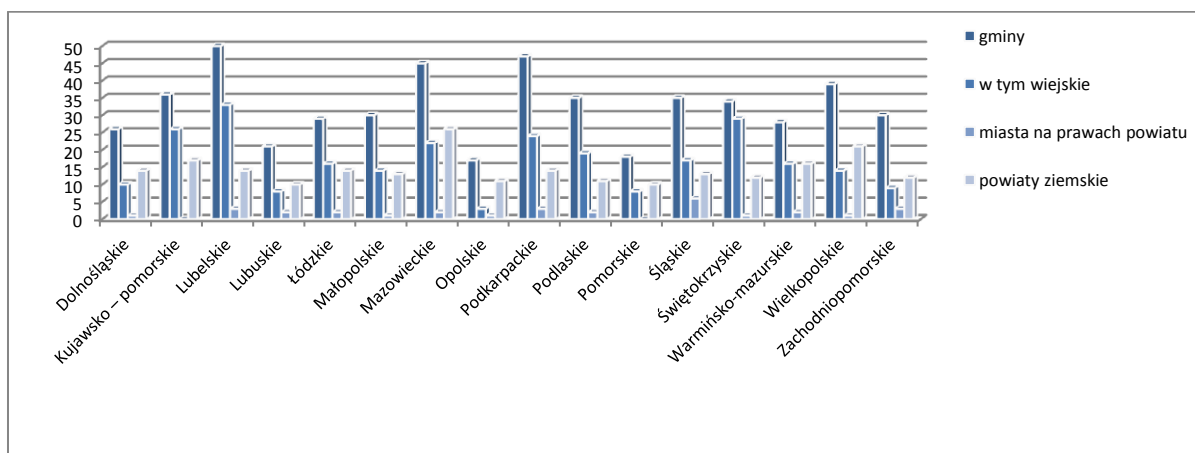

W pierwszej edycji rocznej Programu udział wzięły 778 gminy i powiaty, a więc 27% ogółu jednostek samorządu terytorialnego. Z możliwości dofinansowania zadań własnych samorządów ze środków budżetu państwa skorzystało 228 powiatów ziemskich, 30 miast na prawach powiatu oraz 520 innych gmin (niebędących miastami na prawach powiatu), wśród których gminy wiejskie stanowiły 51,54%.

Tabela 7. Statystyka uczestnictwa jst w Programie w 2016 roku.

Lp.	Województwo	Liczba jednostek które wzięły udział w Programie			
		gminy		miasta na prawach powiatu	powiaty ziemskie
		ogółem	w tym wiejskie		
1.	dolnośląskie	26	10	1	14
2.	kujawsko-pomorskie	36	26	0	17
3.	lubelskie	50	33	3	14
4.	lubuskie	21	8	2	10
5.	łódzkie	29	16	2	14
6.	małopolskie	30	14	1	13
7.	mazowieckie	45	22	2	26
8.	opolskie	17	3	1	11
9.	podkarpackie	47	24	3	14
10.	podlaskie	35	19	2	11
11.	pomorskie	18	8	0	10
12.	śląskie	35	17	6	13
13.	świętokrzyskie	34	29	1	12
14.	warmińsko-mazurskie	28	16	2	16
15.	wielkopolskie	39	14	1	21
16.	zachodniopomorskie	30	9	3	12
SUMA		520	268	30	228

Wykres obrazujący dane z Tabeli 7 (statystyka uczestnictwa jst w Programie w 2016 roku).

IV. Podsumowanie

Efekty wdrożenia Programu rozwoju gminnej i powiatowej infrastruktury drogowej na lata 2016-2019 potwierdziły zasadność wprowadzenia przedmiotowego mechanizmu jako rządowego instrumentu wsparcia aktywności inwestycyjnej samorządu lokalnego w obszarze infrastruktury drogowej. Rozmiar potrzeb inwestycyjnych zgłoszonych w ramach złożonych wniosków stanowi świadectwo atrakcyjności oferowanej pomocy finansowej. Jest ona ukierunkowana na wsparcie jednostek samorządu terytorialnego w celu rozwiązywania problemów związanych z rozwojem samorządowej sieci dróg lokalnych. Poziom wsparcia z budżetu państwa przeznaczony na każdy rok realizacji Programu jest uzależniony warunkami makroekonomicznymi i możliwościami w zakresie wydatków budżetu państwa usankcjonowanych w przyjętej corocznie ustawie budżetowej.

Pomimo ograniczonych możliwości budżetu państwa należy podkreślić, że jednostki samorządu terytorialnego efektywnie wykorzystały szansę pozyskania funduszy na modernizację i rozbudowę lokalnej infrastruktury drogowej w ramach pierwszej edycji nowego programu rządowego.

Reasumując należy dodać, że realizacja zadań w ramach Programu wpływa na poprawę bezpieczeństwa ruchu drogowego, uzyskanie właściwych parametrów ruchu z poprawą jego płynności i przepustowości oraz poprawę połączeń drogowych istotnych dla bezpieczeństwa i porządku publicznego, ochrony przeciwpożarowej, służb ratowniczych i ochrony zdrowia. Wiele zadań wykonanych w ramach Programu jest ważnym elementem sieci dróg powiatowych i gminnych, wpływających na poprawę spójności infrastruktury transportowej na obszarze Polski.

Wykonane w ramach Programu inwestycje i remonty lokalnej infrastruktury drogowej powodują poprawę powiązania dróg lokalnych z drogami wojewódzkimi i krajowymi, poprawę parametrów użytkowych, stanu technicznego dróg, a także podniesienie standardu ich wyposażenia i oznakowania.